

Ramar för utgiftsområdena 8 och 10–12

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 3 oktober 2013 att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

De delar av propositionen som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag till dels fördelning av utgifterna för 2014 och preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017 inom utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12, dels beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, dels beräkning av budgetens inkomster i de delar som avser utskottets beredningsområde samt lagförslagen 3.3, 3.18, 3.19 och 3.21.

Utskottet yttrar sig vidare över motsvarande delar i partimotionerna 2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 3, 4, 9 och 10, 2013/14:Fi319 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 4, 5 och 7, 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4 och 5 samt 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 5 och 14.

Utskottet yttrar sig även över kommittémotion 2013/14:A288 (S) yrkande 17, motion 2013/14:Fi317 (S), partimotion 2013/14:A398 (MP) yrkande 4 samt partimotion 2013/14:A399 (SD) yrkande 11.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i nu berörda delar och avstyrker samtliga motioner. I ärendet finns fyra avvikande meningar (S, MP, SD och V).

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 8 Migration

Propositionen

Regeringen föreslår en utgiftsram för 2014 på 9 919 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen av utgifterna inom utgiftsområde 8 för 2015–2017 beräknas till 9 549, 9 416 och 9 476 miljoner kronor.

Utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration beräknas bli högre 2013 än 2012 på grund av ett ökat antal asylsökande. Antalet nya asylsökande i Sverige 2012 var det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet, och antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden. Situationen i Syrien och dess närområde, samt fortsatt svåra förhållanden i t.ex. Afghanistan, Iran och Somalia, driver många människor på flykt. Det har också börjat ske mer omfattande sekundära förflyttningar inom Europa till följd av den ekonomiska krisen. Utgifterna för asylmottagningen beräknas följaktligen stiga kraftigt under prognosperioden. För utgiftsområde 8 Migration beräknas utgifterna öka från drygt 8 miljarder kronor 2012 till drygt 9 miljarder kronor 2017.

Antalet asylsökande 2014 och framåt bedöms bli 7 000 fler årligen i förhållande till vad som prognostiserades i samband med budgetpropositionen för 2013. Regeringen föreslår därför en ökning av anslaget Migrationsverket. På så sätt kan handläggningstiderna för asylärenden begränsas, vilket möjliggör minskade anslag för ersättningar och bostadskostnader för asylsökande jämfört med nuvarande dimensionering. Migrationsverket har fått utvidgade möjligheter att anvisa asylsökande ensamkommande barn till en kommun som inte har en överenskommelse med verket om mottagande. Regeringen har med anledning av reformen för avsikt att se över ersättningarna till kommuner med inriktning mot en ökad schablonisering varför anslaget kan minskas. Förslag om att etableringsplanens start ska flyttas fram för personer boende i anläggningsboende medför att dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. utgår så länge personen är inskriven i Migrationsverkets mottagande. Som en följd av detta föreslås att anslaget Ersättningar och bostadskostnader ökas. En ny fond inom asyl-, integrations- och migrationsområdet inrättas för perioden 2014–2020, inom ramen för EU:s fleråriga budgetram. Regeringen beräknar därför en ökning av anslaget Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.

Motionerna

Sverigedemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2014 med 4 099 miljoner kronor och för 2015–2017 en minskning med 7 397, 7 290 och 7 355 miljoner kronor. Ambitionen är att minska asyl- och anhöriginvandringen med totalt 90 procent och att därmed kraftigt minska samhällskostnaderna.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med 640 miljoner kronor och för 2015 och 2016 en ökning med 630 och 610 miljoner kronor. Motionärerna föreslår en höjning av dagersättningen för asylsökande med 30 kronor per dag. Vidare föreslås att dagersättningen ska värdesäkras genom att den knyts till konsumentprisindex. Motionärerna föreslår också att det införs en bostadsersättning till asylsökande i eget boende med 500 kronor för ensamstående och 1 000 kronor för sammanboende. Anslaget för offentligt biträde tillförs 100 miljoner kronor för ökade kostnader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslaget till utgiftsram för 2014, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2014	9 919			–4 099	+640
2015	9 549			–7 397	+630
2016	9 416			–7 290	+610
2017	9 476			–7 355	

Utskottet anser att Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för den som flyr undan förföljelse och förtryck. Särskild hänsyn ska tas till barns bästa. Sverige erbjuder skydd i större utsträckning än vad internationella överenskommelser kräver. Denna politik har ett starkt stöd i riksdagen. Målet är att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar arbetskraftsinvandring, tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Sverigedemokraterna föreslår besparingar för 2014 inom utgiftsområde 8 med 4 099 miljoner kronor och för åren 2015–2017 med 7 397, 7 290 och 7 355 miljoner kronor. Som utskottet angett tidigare (ytr. 2012/13: SfU1y) avfärdar utskottet Sverigedemokraternas förslag till åtgärder för att kraftigt minska asyl- och anhöriginvandringen och avfärdar därför också förslaget om en kraftigt reducerad ram för utgiftsområdet. Förslaget innebär sammantaget mer än en halvering av anslagen inom utgiftsområdet, vilket i praktiken skulle göra det omöjligt för Migrationsverket att bedriva sin verksamhet på ett rättssäkert sätt och i överensstämmelse med folkrättsliga konventioner, såsom FN:s flyktingkonvention, FN:s tortyrkonvention och FN:s barnkonvention. Vidare ifrågasätter utskottet det realistiska i att kunna genomföra de utgiftsminskningar som föreslås, eftersom detta förutsätter omfattande personalneddragningar och lokalavyttringar av såväl kontorslokaler som boenden för asylsökanden. Den utgiftsminskande effekten av sådana åtgärder kan inte uppnås på helårsbasis med hänsyn tagen till uppsägningstider för såväl personal som lokaler.

Bostadsersättning vid eget boende ges sedan den 1 mars 2005 endast i särskilda fall. Utskottet angav i sitt betänkande 2004/05:SfU7 bl.a. att möjligheten för de asylsökande att själva ordna sitt boende har många nackdelar, t.ex. att asylsökande utnyttjas på bostadsmarknaden och att eget boende kan leda till trångboddhet som framför allt är negativt för barn. Bostadsersättning ska kunna ges i särskilda fall för att uppmuntra eget arbete och självförsörjning, vilket kan vara fallet när den asylsökande får erbjudande om arbete på en annan ort där Migrationsverket inte har något anläggningsboende. Utskottet har inte ändrat ståndpunkt i denna fråga och ställer sig inte bakom förslag om att införa en ersättning vid eget boende. Utskottet ställer sig inte heller bakom förslag om en generell höjning av dagersättningen till asylsökande eller ökade utgifter för offentligt biträde.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om dels ramen för utgiftsområdet för 2014, dels preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 samt 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Propositionen

Regeringen föreslår en utgiftsram för 2014 på 96 520 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen av utgifterna inom utgiftsområde 10 för 2015–2017 beräknas till 96 273, 97 041 och 97 270 miljoner kronor.

Den sammantagna sjukfrånvaron minskar alltsedan 2003. Ohälsotalet, som visar hur många heldagar per år befolkningen mellan 16–64 år i genomsnitt uppbär sjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning, var 26,8 dagar i juni 2013. Ohälsotalet är närmare 40 procent lägre i juni 2013 jämfört med juni 2003.

Antalet personer som uppbär sjukpenning, mätt med sjukpenningtalet, var som lägst 6,0 dagar i december 2010. Därefter har sjukpenningtalet ökat. I maj 2013 var det 8,0 dagar. Sjukpenningtalets ökning under 2011 kännetecknas av att personer som haft sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning i maximalt antal dagar har återvänt till sjukförsäkringen och således påbörjat en ny sjukperiod. Avskaffandet av förmånen tidsbegränsad sjukersättning har medfört att ca 10 000 fler personer i stället har sjukpenning. Sjukpenningtalets ökning sedan 2012 kännetecknas av dels ett ökat inflöde av nya sjukfall, dels av att sjukfallen har blivit längre.

Från den 1 januari 2010, då de första försäkrade nådde tidsgränsen för maximal tid i sjukförsäkringen, till den sista december 2012 har 90 200 personer nått den borte gränsen för antalet dagar som ersättning kan betalas ut. Försäkringskassan har särskilt följt de 76 507 personer som till den sista december 2011 har nått den borte tidsgränsen. Av Försäkringskassans uppföljning ("Uppföljning av sjukförsäkringens utveckling", juni 2013) framgår att i genomsnitt ca 15 procent av dessa personer har gått till arbete eller försörjer sig på annat sätt än via Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Cirka 25 procent är inskrivna hos Arbetsförmedlingen och ca 55 procent har återvänt till sjukförsäkringen och beviljats antingen sjukpenning eller sjukersättning. Därutöver har en del personer fyllt 65 år och övergått till ålderspension.

Antalet personer som har sjukersättning har minskat dramatiskt de senaste åren. Det faktum att det är färre långa sjukfall minskar inflödet till sjukersättning. Detta i kombination med att relativt stora kullar lämnar ersättningen för att de fyller 65 år, och därmed övergår till ålderspension, har medfört ett minskat antal personer som uppbär sjukersättning.

Den nuvarande nedgången av ohälsotalet beror på att antalet personer med sjukersättning minskat betydligt. Under 2012 beviljades totalt 17 000 personer sjuk- eller aktivitetsersättning. Det kan jämföras med 2006 då motsvarande antal var 48 000 personer och 2004 då antalet var 73 000 personer. Den nuvarande utgiftsutvecklingen påverkas således i hög grad av att många lämnar sjukersättningen för att de fyller 65 år, i kombination med att nybeviljandet är lågt i förhållande till utflödet.

Arbetsgivaren spelar en mycket viktig för att göra det möjligt för en enskild anställd att återgå i arbete efter sjukfrånvaro. För att fler enskilda ska få bättre möjlighet till stöd anser regeringen att det finns behov av att stödja arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar. Tyvärr har företagshälsovårdssatsningen inte blivit det stöd till arbetsgivare som var avsikten. En anledning kan vara att satsningen inte har gått direkt till arbetsgivarna, vilket i sin tur kan ha bidragit till att avsatta medel inte använts. För att

förbättra stödet till arbetsgivare avser regeringen att ersätta nuvarande bidrag till företagshälsovården med ett bidrag direkt till arbetsgivare, så att den anställdes arbetsförmåga tidigt kan tillvaratas på arbetsplatsen och på så sätt öka möjligheterna till att tidigt återgå i arbete. För 2014 beräknas utgifterna till 30 miljoner kronor. För 2015–2017 beräknas utgifterna till 50, 100 respektive 100 miljoner kronor. Med anledning av detta förslag föreslås att anslaget Bidrag för sjukskrivningsprocessen minskas med 334 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas till följd av förslagen minskas med 314 miljoner kronor 2015 samt med 264 miljoner kronor både 2016 och 2017.

Försäkringskassan har en ansträngd ekonomi, bl.a. till följd av ett ökat inflöde av ärenden inom ohälsområdet, föräldraförmånerna och aktivitetsstödet. I syfte att undvika negativa verksamhetskonsekvenser i form av exempelvis försämrad tillgänglighet, längre handläggningstider, sänkta kontrollnivåer och minskat förtroende, föreslår regeringen att anslaget Försäkringskassan ökas med 170 miljoner kronor 2014. För 2015 beräknas anslaget öka med 150 miljoner kronor och fr.o.m. 2016 med 100 miljoner kronor.

Vidare föreslås lagändringar i socialförsäkringsbalken beträffande sjukpenninggrundande inkomst (SGI), som bl.a. innebär att SGI-skydd inte bara gäller vid avbrott utan även vid inskränkning av förvärsarbete. Vidare föreslås ett nytt lagrum i balken som anger att den minskning av arbetstid som sker under s.k. korttidsarbete ska anses som en inskränkning av förvärsarbete enligt den nya definitionen av SGI-skydd (lagförslag 3.3).

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 förslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med 5 610 miljoner kronor.

I syfte att underlätta för företagen att växa och för småföretag att våga anställa föreslår motionärerna att den andra sjuklöneveckan slopas och att ett nytt anslag, ”Slopad andra sjuklönevecka”, inrättas.

Motionärerna anser att sjukförsäkringen måste utformas så att den ger både ekonomisk trygghet och erbjuder rehabilitering för att komma tillbaka i arbete. Mot bakgrund av detta föreslås att taket i sjukförsäkringen höjs till åtta prisbasbelopp 2014, att sjukpenning utges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten under hela sjukperioden, att den borte tidsgränsen i sjukpenningen tas bort samt att rehabiliteringen stärks.

Motionärerna avsätter 170 miljoner kronor direkt till företagshälsovården och riktar de 30 miljoner kronorna som regeringen avsätter till en ny insats för arbetsgivare, direkt till företagshälsovården. Tillsammans motsvarar det använda medel under 2012.

Miljöpartiet de gröna

I partimotion 2013/14:Fi319 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med 2 160 miljoner kronor och för 2015–2017 en ökning med 2 310, 2 460 och 2 560 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda slopas. En sådan åtgärd skulle öka företagets möjligheter att utvecklas och nyanställa samtidigt som företagets administrativa börda skulle minska. För företag med 11–49 anställda föreslås att en schablonersättning ska utgå motsvarande den ersättning företag med tio anställda får.

När det gäller sjukförsäkringen föreslås att sjukpenning utges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten under hela sjukperioden, att den bortre tidsgränsen i sjukpenningen slopas och att det införs en grundersättning eller ett golv i sjukförsäkringen motsvarande golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kronor per dag.

Som en följd av förslaget om höjt tak i arbetslöshetsersättningen föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 700 miljoner kronor.

Motionärerna vill dessutom slopa den s.k. sjukskrivningsmiljarden och rehabiliteringsgarantin.

Vidare föreslås att Försäkringskassan får medel (40 miljoner kronor) för att administrera en av Miljöpartiet de gröna aviserad förskolegaranti, en s.k. väntepeng.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med 2 994 miljoner kronor och för 2015–2017 en ökning med 2 971, 3 048 och 3 127 miljoner kronor.

För att göra det både billigare och enklare för företagen att anställa föreslår motionärerna att varje företag ska få göra avdrag för sina sjuklönekostnader motsvarande sjuklönekostnaden för en genomsnittlig anställd. Detta ska gälla upp till ett maxtak på tio anställda. I detta syfte föreslås att ett nytt anslag, ”Sjuklön för små företag”, inrättas.

Med anledning av förslaget om höjt tak i arbetslöshetsersättningen föreslås även att det sjukpenningbelopp som kan utges till en arbetslös höjs från 486 till 643 kronor per dag. Anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas därmed med 896 miljoner kronor.

Utgifter för sjuk- och aktivitetsersättningar respektive handikappersättningar minskar med 1 500 000 kronor respektive 400 000 kronor på grund av Sverigedemokraternas politik om minskad invandring.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2013 med 5 488 miljoner kronor och för 2015 och 2016 en ökning med 5 718 och 6 718 miljoner kronor.

Eftersom sjuklöneansvaret kan vara betungande för många företag föreslår motionärerna att mindre företag med upp till tio anställda helt ska slippa att betala sjuklön. För företag med 11–15 anställda ska en avtrappning ske. Ett nytt anslag, ”Sjuklön för småföretag”, inrättas.

Vidare föreslås att staten ska överta ansvaret för sjuklön för den som varit sjukskriven längre än 60 dagar och därefter återgått i arbete. Detta föreslås gälla under det första anställningsåret.

Motionärerna vill också att den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas, att taket i sjukpenningen höjs till åtta prisbasbelopp, att sjukpenning ska utges med 80 procent under hela sjukperioden samt att minskningen med faktorn 0,97 vid utbetalning av sjukpenning avskaffas.

Eftersom förslaget om förändring av arbetslöshetsersättningen får effekter för sjukförsäkringen föreslås att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 1 miljard kronor 2014.

Motionärerna motsätter sig dels att bidraget till företagshälsovården ska ersättas med ett bidrag till arbetsgivare, dels den föreslagna nedskärningen med 334 miljoner kronor. Sjuktalet ökar igen och företagshälsovården är viktig både för att förebygga ohälsa på arbetet och för att erbjuda rehabiliteringsinsatser.

Därtill föreslås att ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjs från 64 procent av antagandeinkomsten till 67 procent och att bostadstillägget till sjuk- och aktivitetsersättningen höjs med 340 kronor per månad.

I övrigt föreslås att den s.k. sjukskrivningsmiljarden slopas och att ett rehabiliteringsregister införs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2014, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2014	96 520	+5 610	+2 160	+2 994	+5 488
2015	96 273		+2 310	+2 971	+5 718
2016	97 041		+2 460	+3 048	+6 718
2017	97 270		+2 560	+3 127	

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden. Starkt bidragande till denna utveckling var en passiv sjukskrivningsprocess. Syftet med den genomförda sjukförsäkringsreformen har varit att genom tidiga och aktiva insatser säkerställa att den sjukskrivnes arbetsförmåga tas till vara i så stor utsträckning och i ett så tidigt skede som möjligt.

Antalet sjukpenningdagar minskade under 2003–2006 medan antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning fortsatte att öka. Från 2007 minskade volymerna i båda systemen. Utskottet noterar att antalet personer som fick sjukpenning i augusti 2006 var 213 755 och i augusti 2013 146 095.

Sedan slutet av 2010 har antalet ersatta sjukdagar ökat. En förklaring till ökningen är att personer återvänder till sjukförsäkringen efter att ha uppnått maximal tid med antingen sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning. En ytterligare förklaring är ett ökat inflöde av sjukfall sedan 2012 och att sjukfallen har blivit längre. Av propositionen framgår att det framför allt är kvinnors sjukfrånvaro som har ökat och att de psykiska diagnoserna svarar för en stor del av ökningen. I augusti 2013 var kvinnors sjukpenningtal 78 procent högre än mäns.

När det gäller sjukersättningen framgår av propositionen att utgiftsutveckling i hög grad påverkas av att många lämnar sjukersättningen för att de fyller 65 år, i kombination med att nybeviljandet är lågt i förhållande till utflödet. Den del av sjukfrånvaron som ersätts med sjukpenning bedöms dock enligt regeringen öka de närmaste åren. Detta förväntas också påverka utgifterna för sjukersättning och aktivitetsersättning, eftersom en viss andel av personer med sjukpenning övergår till dessa förmåner. Nedgången av utgiftsutvecklingen beräknas dock fortsätta under hela prognosperioden t.o.m. 2017 med ca 5 miljarder kronor. Utskottet noterar att antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning i september 2006 uppgick till 552 092 personer. I september 2013 var antalet 364 979.

I mars 2013 presenterades en rapport från OECD om psykisk ohälsa i det svenska arbetslivet i vilken man bedömer att och arbetslivet bedömt att de senaste årens stora reformer av sjukförsäkringen har burit frukt när det gäller vuxnas sjukfrånvaro. OECD konstaterar dock att utmaningar återstår, framför allt att hjälpa människor med psykiska problem in i eller tillbaka till arbetslivet.

Utskottet noterar att regeringen för att få en fördjupad kunskap om sjukfrånvarons utveckling har gett Försäkringskassan i uppdrag att analysera förändringar i sjukfrånvaron över tid. Vidare har olika uppdrag getts till Försäkringskassan och Karolinska Institutet som syftar till att närmare undersöka frågan om könsskillnader i sjukfrånvaron efter första barnets födelse. Regeringen har även gett olika uppdrag till Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen som syftar till att öka förståelsen för psykisk ohälsa inom ramen för sjukförsäkringen. Regeringen avser också

att ge Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd i uppdrag att göra en kunskapsöversikt om sambanden mellan arbetsmarknad, psykisk ohälsa och sjukfrånvaro.

Utskottet konstaterar att de reformer som har genomförts inom sjukförsäkringen, bl.a. den s.k. rehabiliteringskedjan, striktare kriterier för beviljande av sjukersättning och avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen, i stor utsträckning har bidragit till att fler är i arbete. Detta har fått positiva konsekvenser för både den enskilde och samhällsekonomin. Under 2006 uppgick anslagen Sjukpenning och rehabilitering m.m. och Aktivitets- och sjukersättningar m.m. sammantaget till ca 110,8 miljarder kronor. Under 2012 uppgick de till ca 79,4 miljarder kronor. Det är därför viktigt att sjukförsäkringsreformernas goda resultat vårdas, inte minst mot bakgrund av att inflödet i sjukpenningen nu ökar. Utskottet ser det som mycket angeläget att kunskaperna ökas dels om de bakomliggande orsakerna till skillnaderna mellan kvinnors och mäns ohälsa, dels om den psykiska ohälsan som nu har tagit över som det dominerande ohälsoproblemet i arbetslivet. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen nu fokuserar på dessa frågor.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek 2014 eller regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2014, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna 2013/14:Fi308 (S) yrkande 4, 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 4 och 5, 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 samt 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utskottet har heller inget att erinra mot regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken om sjukpenninggrundande inkomst utan föreslår att de tillstyrks.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Propositionen

Regeringen föreslår en utgiftsram för 2014 på ca 39 013 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2015–2017 beräknas till 37 880, 36 199 och 35 204 miljoner kronor.

Antalet pensionärer är i dag drygt 2 000 000 och ökar påtagligt till följd av stora årskullar som lämnar förvärvslivet samtidigt som medellivslängden stiger. Allt fler pensionärer har en tillräcklig intjänad inkomstrelaterad pension och är därmed inte beroende av grundskyddet i form av garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

För att stimulera till arbete även under pensionstiden föreslår regeringen att arbetsinkomster i betydligt mindre utsträckning ska påverka det inkomstprövade bostadstillägget för en ålderspensionär. Förslaget innebär att ett

fribelopp på arbetsinkomster införs med 24 000 kronor per år. Det innebär att det blir betydligt mer lönsamt att arbeta för en ålderspensionär som har bostadstillägg.

Motionerna

Sverigedemokraterna

I partimotion 2012/13:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med ca 5 388 miljoner kronor. För åren 2015–2017 föreslås att den preliminära fördelningen av utgifterna ökas med 5 335, 5 382 och 5 330 miljoner kronor. För att säkerställa att de som har de lägsta inkomsterna får en förbättrad ekonomi föreslår motionärerna att garantipensionen ska höjas med 10 procent fr.o.m. 2014, vilket uppges motsvara 790 kronor per månad för ogifta och 705 kronor per månad för gifta. Som en följd effekt kan anslaget Bostadstillägg till pensionärer minskas eftersom färre personer blir i behov av bostadstillägg.

Anslagen Efterlevandepension till vuxna och Äldreförsörjningsstöd minskas med 100 000 kronor respektive ca 11 miljoner kronor till följd av minskad invandring.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2014 med 1 184 miljoner kronor. Även för 2015 och 2016 föreslås en ökning med 1 170 miljoner kronor och 1 169 miljoner kronor för respektive år. Motionärerna föreslår en höjning av garantipensionen med 150 kronor i månaden fr.o.m. 2014 för att höja den ekonomiska standarden för de pensionärer som har lägst inkomst. Regeringens förslag om fribelopp bör avslås eftersom det bara berör en mycket liten grupp. Då många äldre inte kan få ett arbete eller saknar arbetsförmåga skulle det vara en godtycklig förmån. Detta medför en minskning av anslaget Bostadstillägg till pensionärer med 16 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgifter för 2014, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna 2015–2017. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2014	39 013			+5 388	+1 184
2015	37 880			+5 335	+1 170
2016	36 199			+5 382	+1 169
2017	35 204			+5 330	

Bostadstillägget till pensionärer har höjts i olika omgångar de senaste åren. Regeringen föreslår nu att ålderspensionärer med bostadstillägg ska kunna ha arbetsinkomster på upp till 24 000 kr per år utan att det påverkar bostadstilläggets storlek. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att arbetslivet behöver förlängas till följd av en ökad medellivslängd. Det är viktigt att ha ett regelsystem som stimulerar till arbete. Förslaget medför att fler pensionärer kommer att kunna kombinera arbetsinkomst med bostadstillägg. Eftersom det är de pensionärer med minst marginaler som kan komma att gynnas av förslaget är utskottet positivt till införandet av ett fribelopp för arbetsinkomster. Utskottet vill även framhålla det positiva med att Pensionsmyndighetens handläggning av bostadstillägget förenklas då små arbetsinkomster inte längre behöver hanteras. Vidare noterar utskottet att den ekonomiska standarden för pensionärer har förbättrats genom skattesänkningar de senaste åren och att regeringen nu föreslår ytterligare en skattesänkning för pensionärer. Att utöver införandet av ett fribelopp för arbetsinkomster höja garantipensionerna, som föreslås i motionerna, är enligt utskottets mening inte aktuellt.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om dels ramen för utgiftsområdet för 2014, dels preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 samt 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Propositionen

Regeringen föreslår en utgiftsram för 2014 på 81 610 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2015–2017 beräknas till 83 322, 85 890 och 88 874 miljoner kronor.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har lägst ekonomisk standard föreslår regeringen en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget fr.o.m. den 1 januari 2014. Höjningen innebär att det särskilda bidraget höjs med 200 kronor till 1 500 kronor per månad för ett barn, med 250 kronor till 2 000 kronor per månad för två barn och med 300 kronor till 2 650 kronor per månad för tre eller flera barn. Anslaget Bostadsbidrag ökas enligt förslaget med 466 miljoner kronor 2014.

Enligt vad som anges i propositionen avser regeringen att föreslå att åldersgränsen för att ta ut föräldrapenning höjs från åtta till tolv år samt att högst 20 procent av de dagar för vilka det kan lämnas föräldrapenning ska kunna sparas till efter barnets fyraårsdag.

Vidare aviseras en förändring av barnbidraget för föräldrar med gemensam vårdnad så att förmånen som huvudregel betalas ut med hälften till vardera föräldern. Om barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska barnbidraget betalas med hälften till vardera föräldern. Regeringen avser också att återkomma med förslag till hur föräldrar kan ges bättre stöd för att i större utsträckning reglera underhåll till barn och vilken instans som kan bistå föräldrar med sådant stöd. Slutligen avser regeringen återkomma till frågan om att ta bort anmälningsplikten från första dagen och ge föräldrar ökade möjligheter att få föräldrapenning i samband med inskolning och besök på mödravårdscentralen samt att avskaffa anmälningskyldigheten för flerbarnstillägg när barn är över 16 år.

I övrigt anger regeringen att Försäkringskassans utredningar om att ge studerande möjlighet att överlåta tillfällig föräldrapenning till någon annan som stannar hemma från arbetet för att vårda ett sjukt barn respektive ett borttagande av anmälningsplikten från första vård dagen inom den tillfälliga föräldrapenningen bereds inom Regeringskansliet. Vidare pågår en interdepartemental översyn av bilstödet, handikappersättningen och vårdbidraget som ska redovisas hösten 2014.

Motionerna

Socialdemokraterna

Mikael Damberg m.fl. (S) föreslår i partimotion 2013/14:Fi308 yrkande 4 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av utgiftsramen för 2014 med 2 200 miljoner kronor.

Motionärerna påpekar att barnbidraget är en av de bärande byggstenarna i familjepolitiken och en viktig del av den generella välfärden. Det ger föräldrar och barn ett välbehövligt ekonomiskt tillskott. Barnbidraget har inte höjts sedan 2005. Motionärerna föreslår därför en höjning med 100 kr per barn och månad. De påpekar även att det i ekonomiskt oroliga tider är viktigt att barnfamiljerna får förstärkt köpkraft.

Motionärerna vill även höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen och i graviditetspenningen till tio prisbasbelopp. I ett första steg föreslås en höjning till åtta prisbasbelopp 2014. Vidare föreslås att underhållsstödet, som inte har höjts sedan 2006, höjs med 50 kronor per barn och månad.

Som en följd av förslag om höjd arbetslöshetsersättning inom utgiftsområde 14 föreslås en minskning av anslaget Bostadsbidrag.

Miljöpartiet de gröna

Gustav Fridolin m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2013/14:Fi319 yrkandena 4 och 5 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av utgiftsramen för 2014 med 449 miljoner kronor och för 2015–2017 en ökning med 422, 394 och 380 miljoner kronor.

Motionärerna anser att det finns bättre sätt att åstadkomma ett jämställt uttag av föräldrapenning än jämställdhetsbonusen. De föreslår därför att bonusen slopas. Eftersom underhållsstödet bara höjts med 100 kronor per månad sedan 1994 föreslår de en höjning med 250 kronor per månad. Vidare föreslås att den övre gränsen för bostadskostnad i bostadsbidraget höjs med 140 kronor per månad. Med en sådan höjning får ca 4 000 fler bostadsbidrag jämfört med i dag.

Sverigedemokraterna

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2013/14:Fi282 yrkandena 4 och 5 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av utgiftsramen för 2014 med 1 041 miljoner kronor och för 2015 och 2016 en ökning med 426 och 99 miljoner kronor. För 2017 föreslås en minskning av ramen med 632 miljoner kronor.

För att underlätta för föräldrarna att engagera sig i barnens skolgång vill motionärerna att varje förälder ska få rätt till en kontaktdag per barn och år för barn i åldern 6 till 12 år. Vidare vill de stegvis höja nivån för föräldrapenningen. Som ett första steg föreslår de en höjning med 1 procentenhet 2014. De vill även avskaffa jämställdhetsbonusen eftersom den begränsar föräldrarnas handlingsfrihet.

Motionärerna föreslår vidare en satsning på graviditetsspenningen så att andelen gravida som beviljas förmånen uppgår till en tredjedel samt att den sorgepeng som kan utges i samband med att barn avlider utökas från tio dagar till en månad.

Dessutom föreslår motionärerna att underhållsstödet höjs med ca 10 procentenheter och bostadsbidraget med ca 5 procentenheter. Detta framför allt för att stärka barnhushåll med ensamstående föräldrar.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2013/14:Fi254 yrkandena 4 och 5 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av utgiftsramen för 2014 med 2 336 miljoner kronor och för 2015 och 2016 en ökning med 4 923 och 5 311 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen återställs till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), dvs. utan att SGI multipliceras med beräkningsfaktorn 0,97. De vill också höja grundnivån i föräldraförsäkringen med 25 kronor till 250 kronor per dag samt avskaffa jämställdhetsbonusen.

Vidare föreslår de en stegvis höjning av taket i den tillfälliga föräldrapenningen, inklusive pappans tio dagar, och i graviditetspenningen. Som ett första steg föreslås en höjning till åtta prisbasbelopp.

Dessutom föreslås höjt underhållsstöd med 400 kronor per barn för barn 0–12 år och med ytterligare 200 kronor per barn för barn 13–19 år liksom en värdesäkring av underhållsstödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för budgetåret 2014, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Förslagen redovisas i tabellen nedan.

Miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2014	81 610	+2 200	+449	+1 041	+2 336
2015	83 322		+422	+426	+ 4 923
2016	85 890		+394	+99	+ 5 311
2017	88 874		+380	-632	

Utskottet ställer sig bakom regeringens politiska inriktning vad gäller den ekonomiska familjepolitiken.

Utskottet välkomnar att regeringen i syfte att förstärka ekonomin för barnhushåll som har lägst ekonomisk standard har föreslagit att det särskilda bidraget i bostadsbidraget höjs fr.o.m. den 1 januari 2014.

Däremot kan utskottet inte ställa sig bakom vare sig krav på andra förändringar inom utgiftsområdet eller, som några partier föreslagit, ett avskaffande av jämställdhetsbonusen.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2014, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2015–2017. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna 2013/14:Fi308 (S) yrkande 4, 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 4 och 5, 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 samt 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utskottet vill tillägga att regeringen i proposition 2013/14:4 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkring har föreslagit en ändring i föräldraförsäkringen fr.o.m. den 1 januari 2014 som innebär att maximalt 96 av totalt 480 föräldrapenningdagar ska kunna sparas till efter barnets fyraårsdag. Vidare har regeringen föreslagit att den övre åldersgränsen för uttag av föräldrapenning höjs från åtta till tolv år eller den senare tidpunkt då barnet slutar femte klass. De nya bestämmelserna ska tillämpas på barn födda den 1 januari 2014 eller senare. Syftet med reformen är bl.a. att underlätta etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända utrikes födda kvinnor.

Vidare har regeringen i proposition 2013/14:6 Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg föreslagit att barnbidraget, när föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn, fr.o.m. den 1 mars 2014 ska betalas ut med hälften till vardera föräldern, om föräldrarna inte har anmält vem som ska vara bidragsmottagare. Bor barnet växelvis hos båda föräldrarna betalas barnbidraget med hälften till vardera föräldern. Syftet är bl.a. att föräldrarna ska få ökade möjligheter att själva bestämma hur barnbidraget ska betalas ut.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Propositionen

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar fördelningssystemet (inkomstpension och tilläggspension) och premiepensionssystemet (premiepension).

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2014. Enligt regeringen uppgår det beräknade beloppet till 257 728 miljoner kronor.

År 2012–2017 är avgiftsinkomsterna lägre än pensionsutbetalningarna, vilket framför allt förklaras av att de stora årskullarna födda på 1940-talet går i pension. År 2012 var dock direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. I år väntas avgiftsunderskottet öka med ca 13 miljarder kronor och bedöms då vara så stort att kapitalavkastningen inte räcker för att täcka underskottet. Detta innebär att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas bli negativt. När skulderna är större än tillgångarna åtgärdas obalansen genom reglerna för automatisk balansering. Under en balansering följer pensionerna ett särskilt balansindex i stället för inkomstindex och säkrar på så sätt att systemets skulder på sikt aldrig överskrider systemets tillgångar. Under en balansering kommer balanstalet både höja och sänka de årliga pensionsomräkningarna. När balansindex når inkomstindex upphör balanseringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2014.

Statsbudgetens inkomster

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2014. Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete, där arbetsgivar- och egenavgifterna utgör den huvudsakliga delen, beräknas uppgå till 460 900 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att det införs ett skatteincitament för forskning och utveckling (FoU) som ska ges i form av ett avdrag vid beräkningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling (lagförslag 3.18, 3.19 och 3.21). Regeringen anser att eftersom det företag som står för kostnaden för forskning och utveckling inte kan tillgodogöra sig hela avkastningen av investeringen finns det en risk för att forskning och utveckling inte bedrivs i förhållande till vad som är samhälls-ekonomiskt optimalt.

Vid beräkningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling ska avdrag kunna göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för dessa personer, dock högst med 230 000 kronor per år och koncern. Avdraget får inte medföra att de avgifter som ska betalas understiger ålderspensionsavgiften om 10,21 procent. En förutsättning för avdraget är att personerna har arbetat med forskning och utveckling i en viss utsträckning och att de vid årets ingång har fyllt 26 men inte 65 år. Om avdrag skulle göras även för personer under 26 år skulle utrymmet för avdrag vara mycket begränsat, eftersom ålderspensionsavgiften inte får tas i anspråk. För personer som vid årets ingång har fyllt 65 år betalas endast ålderspensionsavgiften och i vissa fall ingen avgift alls. Det är därför inte möjligt att ytterligare sätta ned avgifterna för dessa personer. Med forskning och utveckling ska enligt förslaget avses systematiskt och kvalificerat arbete med att i kommersiellt syfte ta fram ny kunskap (forskning) eller använda resultatet av forskning för att utveckla nya varor, tjänster och produktionsprocesser eller väsentligt förbättra redan existerande sådana (utveckling). De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

I budgetpropositionen aviserar regeringen förslag om dels nedsatta socialavgifter i s.k. nystartszoner, dels en förstärkt nedsättning av egenavgifterna, dels vissa ändringar gällande nedsättningen av socialavgifterna för unga. Förslagen beräknas träda i kraft under 2014.

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2014 enligt vad som anges i motionen. Motionärerna anser att halva nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga ska avskaffas 2014 som ett första steg (yrkande 9). Åtgärden är ineffektiv och motionärerna

satsar i stället på jobb för unga. Vidare motsätter sig motionärerna inrättandet av s.k. nystartszoner (yrkande 10) och ytterligare nedsättning av egenavgifterna.

I kommittémotion 2013/14:A288 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 17 och motion 2013/14:Fi317 av Bo Bernhardsson (S) begärs tillkännagivanden om att nystartszoner inte bör inrättas.

Miljöpartiet de gröna

I partimotion 2013/14:Fi319 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2014 i enlighet med vad som anförs i motionen. Motionärerna anser att halva nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga ska slopas 2014. Förslag om ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga avvisas. Vidare motsätter motionärerna sig förslagen om en ytterligare nedsättning av egenavgifterna och inrättande av s.k. nystartszoner. Motionärerna föreslår att alla unga som startar nya enmansföretag ska befrias från egenavgifter under de två första verksamhetsåren. Slutligen föreslår motionärerna att arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter upp till en lönesumma om 720 000 kronor (yrkande 7).

I partimotion 2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att avskaffa egenavgifterna under de två första verksamhetsåren för alla unga som startar nya enmansföretag.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2 begärs att riksdagen godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2014 enligt förslag i motionen. Motionärerna föreslår att den tidigare genomförda generella sänkningen på 1 procent ska slopas och att arbetsgivaravgiften därmed ska återställas till 32,42 procent. I stället föreslås att det införs ett arbetsgivaravdrag motsvarande 71 648 kronor av arbetsgivaravgifterna som ska gälla lika för alla företag och oberoende av antalet anställda och att lärlingsjobb inrättas och befrias från socialavgifter under ett år. Vidare bör nedsättningen av avgifter för unga tas bort.

I partimotion 2013/14:A399 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om att lärlingsanställningar ska befrias från arbetsgivaravgifter under ett år.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2014 i enlighet med motionen. Motionärerna motsätter sig att s.k. nystartszoner införs och avvisar regeringens förslag om avdrag på arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling. Vidare begärs ett

tillkännagivande om att ta bort nedsättningen av socialavgifter för personer under 26 år (yrkande 14). Motionärerna påpekar att nedsättningen är ineffektiv och därför bör tas bort.

Utskottets ställningstagande

Sverige baserar mer än de flesta andra länder sin ekonomi på en hög kunskapsnivå i samhället och näringslivet. Goda förutsättningar för forskning och utveckling (FoU) är av stor betydelse för Sverige för att skapa tillväxt i en globaliserad ekonomi. Utskottet noterar att riksdagen har behandlat frågor om forsknings- och innovationspolitikens inriktning under perioden 2013–2016 (prop. 2012/13:30, bet. 2012/13:UbU3, rskr. 2012/13:151). Vidare vill utskottet peka på att anslagen för forskning och utveckling behandlas inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Där anges bl.a. som mål för forskning och utveckling att Sverige ska vara en framstående forskningsnation, där forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft.

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen framhållit vikten av att det finns ett samband mellan socialförsäkringsförmåner och socialavgifter liksom att avgifter i möjligaste mån bör betalas för eller av den som omfattas av socialförsäkringssystemet. Socialförsäkringsutskottets principiella inställning är att det ska vara tydligt att det finns tillräckligt med socialavgifter för att finansiera socialförsäkringarna innan avdrag eller nedsättningar ska kunna tillåtas. Den allmänna löneavgiften i arbetsgivaravgifterna är inte kopplad till socialförsäkringarna utan dessa ska i första hand täckas av de specifika socialavgifterna sjukförsäkringsavgift, föräldraförsäkringsavgift, arbetsskadeavgift m.fl. Den beräknade kostnaden för det aktuella förslaget om forskning och utveckling uppgår till 820 miljoner kronor. Utskottet konstaterar att den allmänna löneavgiften i arbetsgivaravgifterna i budgeten för 2014 är prognostiserad till ca 137 000 miljoner kronor. Det finns således ett betydande överskott i arbetsgivaravgifterna. Utskottet noterar även att det aktuella avdraget enligt förslaget inte får medföra att avgifterna kommer att understiga den allmänna pensionsavgiften. Utskottet har därmed inget att erinra mot att förslaget genomförs.

För att skapa arbetstillfällen och öka sysselsättningen i områden där utanförskapet är utbrett har regeringen aviserat ett förslag om införande av ett system med nystartszoner, där företag inom nystartszonerna ska få göra avdrag vid beräkningen av socialavgifter. Förslaget beräknas kunna träda i kraft tidigast den 1 juli 2014 och medföra minskade inkomster för staten med 80 miljoner kronor för 2014 och därefter med 160 miljoner per år. Av samma skäl som angivits beträffande avdrag för personer som arbetar med forskning och utveckling bedömer utskottet att det finns utrymme för att införa nystartszoner. Utskottet noterar att det ännu inte föreligger något förslag från regeringen i frågan.

Den 1 juli 2007 sänktes det samlade uttaget av arbetsgivar- och egenavgifter liksom den allmänna löneavgiften för personer som fyllt 18 men inte 25 år. Nedsättningen innebar att avgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades åldersgruppen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som avgifterna sänktes ytterligare. De nya lägre avgifterna omfattar numera hela ålderspensionsavgiften men endast en fjärdedel av de övriga avgifterna. De sänkta socialavgifterna har ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även att behålla unga i arbete. De har således bidragit till ökad sysselsättning bland unga. Utskottet anser inte att nedsättningen ska avskaffas eller halveras. Det skulle göra det dyrare att anställa unga och därmed svårare att behålla dem i arbete. Arbetslösheten bland unga skulle därmed riskera att öka.

Utskottet noterar att regeringen har aviserat förslag om att bara ålderspensionsavgiften ska betalas för personer som vid årets ingång inte har fyllt 23 år. För personer som vid årets ingång har fyllt 25 år bör nedsättningen slopas. För personer som vid årets ingång har fyllt 23 men inte 25 år bör nuvarande regler fortsatt gälla. Förslaget beräknas träda i kraft den 1 juli 2014 och minska statens inkomster med 140 miljoner kronor 2014 och 270 miljoner kronor 2015. Utskottet anser att det i och för sig finns utrymme för att införa den förstärkta nedsättningen men noterar att det ännu inte föreligger något förslag i frågan.

För att ytterligare förbättra de mindre företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt har regeringen i proposition 2013/14:14 Förstärkt nedsättning av egenavgifter föreslagit att avdraget vid beräkningen av egenavgifter höjs med 2,5 procentenheter till 7,5 procent och att det maximala avdragsbeloppet höjs med 5 000 kronor till 15 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att egenavgifterna understiger ålderspensionsavgiften. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2014 och beräknas minska statens inkomster med 510 miljoner kronor 2014 och därefter med 450 miljoner kronor per år. Den allmänna löneavgiften i egenavgifterna är prognostiserad till ca 4 400 miljoner kronor och egenavgifterna till ca 11 500 miljoner kronor efter nedsättningar varav ålderspensionsavgiften uppgår till ca 5 300 miljoner kronor. Det innebär att det, enligt utskottets mening, finns utrymme att genomföra den föreslagna nedsättningen av egenavgifterna.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna om ett höjt generellt avgiftsuttag, slopad egenavgift för unga som startar enmansföretag, sänkta arbetsgivaravgifter för företag eller att lärlingsjobb ska befrias från arbetsgivaravgifter.

Med det anförda anser utskottet att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster när det gäller socialavgifterna för 2014, liksom förslagen om nedsättning av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning och utveckling, bör tillstyrkas. Finansutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:Fi308 (S) yrkande 3, 9 och 10, 2013/14:A288 (S)

yrkande 17, 2013/14:Fi317 (S), 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 3 och 7, 2013/14:A398 (MP) yrkande 4, 2013/14:Fi282 (SD) yrkande 3, 2013/14:A399 (SD) yrkande 11 samt 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 3 och 14 i berörda delar.

Stockholm den 22 oktober 2013

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S), Finn Bengtsson (M), Kurt Kvarnström (S), Hans Backman (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Gunilla Nordgren (M), Gunvor G Ericson (MP), Emma Henriksson (KD), David Lång (SD), Wiwi-Anne Johansson (V), Eva Lohman (M) och Tomas Nilsson (S).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S) anför:

Utgiftsområde 10

I syfte att förbättra för företagen att växa och för småföretag att våga anställa bör arbetsgivarens kostnadsansvar för den andra sjuklöneveckan slopas och ett nytt anslag, "Slopas andra sjuklönevecka", inrättas.

Sjukförsäkring måste utformas så att den ger både ekonomisk trygghet och erbjuder rehabilitering så att människor kan komma tillbaka i arbete. Taket i sjukförsäkringen bör därför på sikt höjas till tio prisbasbelopp. Som ett första steg föreslår vi att taket höjs till åtta prisbasbelopp 2014. Vidare bör sjukpenning utges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten under hela sjukperioden och den bortre tidsgränsen för sjukpenning tas bort. Dessutom bör rehabiliteringen stärkas.

Företagshälsovården är en viktig beståndsdel för att minska och förebygga ohälsa i arbetslivet. Regeringen tar nu bort bidraget till företagshälsovården. Samtidigt avsätts ett betydligt mindre belopp, 30 miljoner kronor för 2014, i en ny insats som riktas till arbetsgivare. Detta är inte acceptabelt. Vi anser att 200 miljoner kronor ska gå direkt på företagshälsovården, vilket motsvarar använda medel under förra året.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi308 (S) yrkande 4 i berörd del.

Utgiftsområde 12

Barnbidraget är en av de bärande byggstenarna i familjepolitiken och en viktig del av den generella välfärden. Det ger föräldrar och barn ett välbehövligt ekonomiskt tillskott. Barnbidraget har inte höjts sedan 2005. Barnbidraget bör därför höjas med 100 kr per barn och månad. I ekonomiskt oroliga tider är det dessutom viktigt att barnfamiljerna får förstärkt köpkraft.

Att taket i den tillfälliga föräldrapenningen är lågt, 7,5 prisbasbelopp, försvårar för familjer som vill men inte har råd att dela på vården av ett sjukt barn. Taket i den tillfälliga föräldrapenningen liksom i graviditetspenningen bör därför på sikt höjas till tio prisbasbelopp, dvs. som i föräldrapenningen. I ett första steg bör taket höjas till åtta prisbasbelopp 2014. Vidare bör underhållsstödet, som inte har höjts sedan 2006, höjas med 50 kronor per barn och månad.

Som en följd av förslaget om höjd arbetslöshetsersättning inom utgiftsområde 14 bör anslaget Bostadsbidrag minskas.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi308 (S) yrkande 4 i berörd del.

Statsbudgetens inkomster

Regeringens huvudsakliga lösning på den höga ungdomsarbetslösheten har varit att halvera socialavgifterna för unga som redan har arbete. Reformen har dock inte fungerat utan arbetslösheten bland unga har fortsatt att stiga. Enligt vår uppfattning bör nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga slopas. Som ett första steg föreslår vi att halva nedsättningen tas bort 2014.

Vi motsätter oss att nystartszoner inrättas. Det är en ineffektiv åtgärd som bl.a. kan leda till en mer skiktad och segregerad arbetsmarknad. Vi motsätter oss även att en ytterligare nedsättning av egenavgifterna genomförs som även den är en ineffektiv åtgärd.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi308 (S) yrkandena 3 i berörd del, 9 och 10 samt kommittémotion 2013/14:A288 yrkande 17 och motion 2013/14:Fi317.

2. Avvikande mening (MP)

Gunvor G Ericson (MP) anför:

Utgiftsområde 10

För att underlätta för småföretag bör sjuklöneansvaret för företag upp till tio anställda slopas. En sådan åtgärd ökar företagets möjligheter att utvecklas och nyanställa samtidigt som företagets administrativa börda minskar. För företag med 11–49 anställda föreslås att en schablonersättning ska utgå motsvarande den ersättning företag med tio anställda får. Därmed motverkas tröskeeffekten när företag övergår från tio till elva anställda.

När det gäller sjukförsäkringen bör sjukpenning utges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten under hela sjukperioden och den bortre tidsgränsen i sjukpenningen slopas helt. För att nå dem med lägst inkomster eller dem som helt saknar inkomster bör en grundersättning eller ett golv införas i sjukförsäkringen motsvarande golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kronor per dag. Som en följd av partiets förslag om höjt tak i arbetslöshetsersättningen bör anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 700 miljoner kronor.

Regeringens satsningar på den s.k. sjukskrivningsmiljarden och rehabiliteringsgarantin fungerar inte. De bör därför avskaffas.

Försäkringskassan bör få medel (40 miljoner kronor) för att kassan ska administrera ett av partiet aviserat förslag om en förskolegaranti, s.k. vän-tepeng.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 12

Jämställdhetsbonusen bör slopas. Det finns bättre sätt att åstadkomma ett jämställt uttag av föräldrapenning, t.ex. en tredelning av föräldraförsäkringen.

Underhållsstödet har bara höjts med 100 kronor per månad sedan 1994, vilket kraftigt urholkat dess värde. Detta har främst drabbat ensamstående kvinnor med barn. Underhållsstödet bör därför höjas med 250 kronor per månad från 2014.

Vidare bör den övre gränsen för bostadskostnad i bostadsbidraget höjas med 140 kronor per månad. Med en sådan höjning kommer ca 4 000 fler att få bostadsbidrag jämfört med i dag.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Statsbudgetens inkomster

Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften är ett av de två största hindren för att nyanställa. Därför föreslås att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt 760 000 kronor. En motsvarande nedsättning av egenavgiften görs för egenföretagare. Förslaget gynnar alla företag, oavsett storlek, men har en utformning som särskilt underlättar för de mindre företagen. Regeringens förslag om en ytterligare nedsättning av egenavgifterna bör inte genomföras. Däremot bör alla unga som startar enmansföretag befrias från egenavgifter under de två första verksamhetsåren. Skillnaden mellan viljan att vara företagare och det faktiska företagandet är som störst bland unga personer. Potentialen bland de unga är dock mycket stor och måste tas till vara på ett bättre sätt.

Regeringens nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga under 26 år fungerar inte. Den är dyr, har dålig träffsäkerhet och höga dödviktseffekter. Samtidigt är det viktigt att inte göra för snabba förändringar för näringslivet. Därför föreslås att de nedsatta arbetsgivaravgifterna för unga tas bort i två lika stora steg 2014 och 2015. Regeringens aviserade förslag om ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga avvisas. Vidare bör det aviserade förslaget om inrättande av nystartszoner inte genomföras. Geografiska differentieringar av socialavgifter har visat sig inte fungera.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotionerna 2013/14:Fi319 (MP) yrkandena 3 i berörd del och 7 samt 2013/14:A398 (MP) yrkande 4.

3. Avvikande mening (SD)

David Lång (SD) anför:

Utgiftsområde 8

En mer ansvarsfull invandringspolitik måste bedrivas med ambitionen att minska asyl- och anhöriginvandringen med 90 procent och därmed kraftigt minska samhällskostnaderna. Ett kraftigt fallande asyltryck beräknas leda till stora besparingar inom de flesta anslagen, med partiell effekt under det första budgetåret och full effekt från 2015.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 10

För att göra det både billigare och enklare för företagen att anställa bör varje företag få göra avdrag för sina sjuklönekostnader motsvarande sjuklönekostnaden för en genomsnittlig anställd. Detta ska gälla upp till ett maxtak på tio anställda. Ett genomsnittligt småföretag skulle därmed få dra av sjuklönekostnader upp till 22 658 kronor per år. Ett nytt anslag, ”Sjuklön för små företag”, bör inrättas.

Med anledning av partiets förslag om höjt tak i arbetslöshetsersättningen bör även det sjukpenningbelopp som kan utges till en arbetslös höjas från 486 till 643 kronor per dag.

Sverigedemokraternas politik om minskad invandring medför minskade utgifter i anslagen Aktivitets- och sjukersättningar m.m. med 1 500 000 kronor och Handikappersättningar med 400 000 kronor.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 11

För att säkerställa att de som har de lägsta inkomsterna får en förbättrad ekonomi bör garantipensionerna höjas med motsvarande 10 procent. En ogift garantipensionär med full garantipension får därmed en ökad pension med 790 kronor per månad från 2014 och gifta får en ökning med 705 kronor per månad.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 12

För att underlätta för föräldrarna att engagera sig i barnens skolgång bör varje förälder få rätt till en kontaktdag per barn och år för barn i åldern 6 till 12 år med en ersättning på sjukpenningnivå. Vidare bör nivån för föräldrapenningen höjas stegvis. Som ett första steg bör en höjning göras med 1 procentenhet 2014. För att öka föräldrarnas handlingsfrihet bör jämställdhetsbonusen avskaffas.

En satsning bör också göras på graviditetspenningen så att andelen gravida som beviljas förmånen uppgår till ca en tredjedel. Därtill bör den sorgepeng som kan utges i samband med att barn avlider utökas från tio dagar till en månad.

Dessutom bör underhållsstödet höjas med ca 10 procentenheter och bostadsbidraget med ca 5 procentenheter. Detta framför allt för att stärka barnhushåll med ensamstående föräldrar.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi282 (SD) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Statsbudgetens inkomster

Den tidigare genomförda generella sänkningen av arbetsgivaravgifterna på 1 procentenhet är alltför dyr mätt i antal jobb som skapas av denna. Den bör därför slopas. Vidare är nedsättningen av socialavgifter för unga en alltför bred, dyr och ineffektiv åtgärd och bör också slopas. I stället bör satsningarna riktas mot småföretag genom att det införs ett arbetsgivaravdrag motsvarande 71 648 kronor av arbetsgivaravgifterna. Det ska gälla lika för alla företag och oberoende av antalet anställda. Därtill bör lärlingsjobb befrias från socialavgifter under ett år, vilket syftar till att bryta ungdomsarbetslösheten och stärka ungdomars konkurrenskraft på arbetsmarknaden.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotionerna 2013/14:Fi282 (SD) yrkande 3 i berörd del och 2013/14:A399 (SD) yrkande 11.

4. Avvikande mening (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Utgiftsområde 8

Det är nödvändigt att höja och värdesäkra dagersättningen för asylsökande och att införa en bostadsersättning för asylsökande vid eget boende. Anslaget för offentliga biträden bör ökas för att på så sätt uppnå rättssäkerhetskraven inom asyprocessen.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/2014:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 10

För mindre företag kan sjuklöneansvaret ofta vara betungande. Mindre företag med upp till tio anställda bör därför helt slippa betala sjuklön. En avtrappning bör ske i företag med 11–15 anställda. Ett nytt anslag, "Sjuklön för småföretag", bör därför inrättas.

Vidare bör staten överta ansvaret för sjuklön för den som varit sjukskriven längre än 60 dagar och därefter har återgått i arbete. Detta bör gälla under det första anställningsåret.

Eftersom man inte ska behöva lämna sjukförsäkringen av det enda skälet att ett visst antal dagar har förflutit bör den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas. Vidare bör taket i sjukpenningen höjas till nio prisbasbelopp 2016. Som ett första steg bör taket höjas till åtta prisbasbelopp 2014. Sjukpenning bör utges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten under hela sjukperioden, och minskningen med faktorn 0,97 vid utbetalning av sjukpenning bör avskaffas. Eftersom partiets förslag om förändring av arbetslöshetsersättningen får effekter för sjukförsäkringen föreslås att anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 1 miljard kronor 2014.

Bidraget till företagshälsovården bör inte skäras ned och ersättas med ett bidrag till arbetsgivare. Sjuktalet ökar igen och företagshälsovården är viktig både för att förebygga ohälsa på arbetet och för att erbjuda rehabiliteringsinsatser.

Sjukvårdens arbete bör styras av människors behov, inte av ett system som håller sjuka borta från sjukvården och försvårar människors möjligheter att återhämta sig och tillfriskna. Den s.k. sjukskrivningsmiljarden som går till landstingen bör därför avskaffas. Vidare bör ett rehabiliteringsregister införas för att bygga upp kunskapen om rehabiliteringens effekter.

De som får sjuk- eller aktivitetsersättning har en ekonomiskt mycket svår situation. Därför bör ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas från 64 procent av antagandeinkomsten till 67 procent och bostadstillägget till sjuk- och aktivitetsersättning höjas med 340 kronor per månad.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2012/13:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 11

För att höja den ekonomiska standarden för de pensionärer som har det sämst ställt föreslås en ökning av garantipensionen med 150 kronor från 2014.

Det av regeringen föreslagna högre fribeloppet bör avstyrkas. Det är en godtycklig förmån som rör ett mycket litet antal personer.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Utgiftsområde 12

Ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen bör återställas till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), dvs. utan att SGI multipliceras med beräkningsfaktorn 0,97. Även grundnivån i föräldraförsäkringen bör höjas med 25 kronor till 250 kronor per dag samt jämställdhetsbonusen avskaffas.

Vidare bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen höjas stegvis, inklusive pappans tio dagar, och i graviditetspenningen. Som ett första steg bör taket höjas till åtta prisbasbelopp.

Dessutom bör underhållsstödet, som urholkats kraftigt, höjas med 400 kronor per barn för barn 0–12 år och med ytterligare 200 kronor per barn för barn 13–19 år samt en värdesäkring av underhållsstödet ske.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi254 (V) yrkandena 4 och 5 i berörda delar.

Statsbudgetens inkomster

Nedsättningen av socialavgifter för personer under 26 år bör slopas. Utvärderingar har visat att den är ineffektiv och har haft en mycket begränsad effekt på sysselsättningen. Vidare avvisas regeringens förslag om avdrag

på arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling. Vänsterpartiet har ett generösare förslag som omfattar inte bara kostnader för personal. Slutligen avvisas det aviserade förslaget om nystartszoner. Att sänka socialavgifterna inom ett visst geografiskt område har visat sig vara ett ineffektivt verktyg för att skapa jobb.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:Fi254 (V) yrkande 3 i berörd del och yrkande 14.